

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Stanisław Piotr
Nazwisko: Nowak
Miejsce urodzenia: Bydgoszcz
Data urodzenia: 08-10-1923
Imię ojca: Piotr
Imię matki: Anna
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
<p>Materiały operacyjne gromadzone od 16.04.1948 przez Wydział I WUBP w Szczecinie pod nadzorem Wydziału V Departamentu I MBP w Warszawie przeciwko Stanisławowi Nowakowi podejrzanemu o współpracę z amerykańskim wywiadem. S. Nowak znalazł się w zainteresowaniu UB ze względu na przeszłość z okresu II wojny światowej i powojenną. We wrześniu 1939 był ochotnikiem w Wojsku Polskim, podczas okupacji został wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec, a po zakończeniu działań znalazł się w amerykańskiej strefie okupacyjnej. Tam ukończył kurs podoficerski, a następnie służył w kompanii wartowniczej w stopniu plutonowego. 04.04.1947 powrócił do kraju. Ze względu na brak dokładnych danych personalnych, na polecenie Wydziału V Departamentu I MBP w Warszawie rozpoczęto jego poszukiwania na terenie całego kraju.</p>	<p>IPN BU 0192/503 t. 1 (19515/II/1).</p>	
<p>Agencyjne rozpracowanie krypt. „Wędrowcy”, prowadzone od 14.05.1948 przez Wydział V Departamentu I MBP w Warszawie przeciwko grupie osób z terenu Szczecina, podejrzanych o szpiegostwo na rzecz wywiadu amerykańskiego. Stanisław Nowak z powodu pracy na przełomie kwietnia i maja 1947 w Punkcie Etapowym Zachodnim w Dziedzicach Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, gdzie spotykał wiele osób repatriowanych z Niemiec, został uznany przez MBP za rezydenta wywiadu amerykańskiego i objęty rozpracowaniem na polecenie wicedyrektora Departamentu I MBP z dn. 24.07.1948, które zlecono Sekcji V Wydziału I WUBP w Szczecinie ze względu na jego ówczesne miejsce zamieszkania. Materiały złożono w 1951 roku w archiwum Departamentu II MSW w Warszawie pod sygn. 3142/51.</p>	<p>IPN BU 0192/503 t. 2 (19515/II/20), IPN BU 0192/503 t. 3 (19515/II/3), IPN BU 0192/503 t. 4 (19515/II/4), IPN BU 01208/16/J (4465/2) mikrofilm.</p>	

Akta dochodzenia przeciwko Stanisławowi Nowakowi, prowadzonego od 24.07.1948 w sprawie współpracy z wywiadem amerykańskim, polegającej na gromadzeniu i przekazywaniu wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i wojskową. Według informacji zebranych w toku dochodzenia, miał nawiązać współpracę z wywiadem amerykańskim podczas pobytu w Niemczech w latach 1946-1947. Od dnia 01.08.1948 znajdował się pod ścisłą obserwacją UB oraz był kontrolowany operacyjnie przez informatorów ps. „Bastian” oraz „Śliwka”. Zatrzymany 26.09.1948 przez funkcjonariuszy Sekcji V Wydziału I WUBP w Szczecinie pod zarzutem szpiegostwa w okresie kwiecień-październik 1947 na rzecz amerykańskiego wywiadu. W okresie wrzesień-październik 1948 wielokrotnie przesłuchiwany przez UB. W dniu 12.10.1948 został przewieziony do Warszawy do dyspozycji Wydziału V Departamentu I MSW wraz z aktami sprawy.

IPN Sz 006/148 (4531/III).

Akta nadzoru (Pr. 1371/48) z okresu 05.10.1948 - 21.10.1948 Wojskowej Prokuratury Rejonowej we Szczecinie nad śledztwem prowadzonym przez WUBP w Szczecinie dot. podejrzenia o szpiegostwo na rzecz wywiadu amerykańskiego. W aktach sprawy znajduje się wniosek z dnia 05.10.1948 o zastosowaniu wobec Stanisława Nowaka, osadzonego w więzieniu karno-śledczym w Szczecinie, środka zapobiegawczego w postaci aresztu tymczasowego. Na podstawie wniosku z dn. 21.10.1948 prowadzenie postępowania przekazano do Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie.

IPN Sz 397/1328 (Pr. 1371/48).

Akta kontrolne śledztwa nr 811/48 prowadzone od 06.10.1948 przez Wydział V Departamentu I MBP w Warszawie, następnie 27.12.1948 przekazane Departamentowi Śledczemu MBP. Stanisław Nowak został aresztowany 26.09.1948 przez funkcjonariuszy WUBP w Szczecinie w związku z podejrzeniem o szpiegostwo na rzecz wywiadu amerykańskiego. W dniu 12.10.1948 na wniosek dyrektora Departamentu I MBP został osadzony w Areszcie Śledczym w Warszawie-Mokotowie na ul. Rakowieckiej. W okresie trwania śledztwa był wielokrotnie przesłuchiwany przez funkcjonariuszy UB. Sprawę zakończono w dniu 23.03.1950 i 24.04.1950 sporządzono akt oskarżenia. 28.04.1950 Naczelna Prokuratura Wojskowa (nr akt IV Pn II 296//49) skierowała sprawę do WSR w Warszawie.

IPN BU 0259/40 (1142/III), IPN BU 01236/284/J (597/3) mikrofilm.

Akta sądowe sprawy Sr.575/50 prowadzonej przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie w okresie 05.05.1949 - 10.08.1950. Stanisław Nowak został uznany za winnego tego, że w okresie od września 1946 do października 1947 działał na szkodę państwa polskiego poprzez współpracę z wywiadem amerykańskim. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 10.08.1950 został skazany na 15 lat więzienia i 5 lata utraty praw obywatelskich. Na poczet odbywania kary zaliczono czas od 05.10.1948 czyli od formalnego wniosku o tymczasowe aresztowanie. W dniu 07.05.1956 na mocy amnestii z 27.04.1956 Naczelną Prokuraturą Wojskową Oddział III w Warszawie skróciła wymiar kary Stanisława Nowaka do 10 lat. W okresie 05.11.1956-08.03.1957 ponownie wielokrotnie przesłuchiwany. Najwyższy Sąd Wojskowy postanowieniem z dn. 30.03.1957 (N.W.102/57) wstrzymał dalsze wykonanie kary a 11.04.1957 uchylił wyrok WSR w Warszawie i nakazał ponowne rozpatrzenie sprawy. W dniu 03.04.1957 Stanisław Nowak został zwolniony z więzienia. Postanowieniem Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego z dnia 24.05.1957 (So.239/57) umorzono postępowanie karne przeciwko Stanisławowi Nowakowi w związku z cyt. „brakiem cech przestępstwa”.

IPN BU 932/869 (Sr. 575/50), IPN BU 1019/408, IPN BU 1019/409.

Akta penitencjarne. Informacje dot. osadzenia Stanisława Nowaka znajdują się w skorowidzach i księgach więziennych Centralnego Więzienia w Rawiczu i Centralnego Więzienia we Wronkach oraz aktach sądowych. Aresztowany 26.09.1948 przez WUBP w Szczecinie. Od 12.10.1948 osadzony w Areszcie Śledczym w Warszawie-Mokotowie na ul. Rakowieckiej. Po wyroku osadzony od 29.09.1950 w Centralnym Więzieniu w Rawiczu. Przetransportowany 02.03.1954 do Centralnego Więzienia we Wronkach. Przeniesiony 18.08.1956 do więzienia Sosnowiec-Radocha, 03.10.1956 do Ośrodka Pracy Więźniów w Strzelcach Opolskich, 26.01.1957 do Więzienia w Sieradzu. Zwolniony 03.04.1957.

IPN Po 3/37, IPN Po 3/38, IPN Po 3/42, IPN Po 3/43, IPN Po 3/46, IPN Po 3/48, IPN Po 3/50, IPN Po 3/51, IPN Po 3/64, IPN Po 3/73, IPN Po 3/74, IPN Po 3/96.

Sprawa agencyjna krypt. „Ponton” nr BU.RO.22/97/50 prowadzona od 1950 roku przez Wydział V Departamentu I MBP w Warszawie w związku z obawą, że w toku wcześniej prowadzonych przedsięwzięć sprawy krypt. „Wędrownicy” nie wyczerpano wszystkich kierunków działań operacyjnych i nie aresztowano wszystkich podejrzanych. Materiały zebrane podczas sprawy posłużyły do serii kolejnych aresztowań. W aktach Stanisław Nowak został wymieniony jako łącznik wywiadu amerykańskiego w Polsce. W dniu 20.10.1951 został przesłuchany w charakterze świadka. Sprawę zakończono w 1952 roku z powodu cyt. „likwidacji siatki szpiegowskiej”. Materiały 18.08.1952 złożono w archiwum Departamentu II MSW w Warszawie pod sygn. 9447/52. Większość materiałów ww. spraw Wydziału V Departamentu I z lat 1948-1952 ostatecznie skomasowano pod nr. archiwalnym 19515/II.

IPN BU 0192/503 t. 5 (19515/II/5).

Akta administracyjne MSW z roku 1957 zawierające materiały Międzyresortowej Komisji ds. Pomocy Osobom Rehabilitowanym dotyczące uzyskania zasiłku dla Józefa Nowaka, osoby represjonowanej, niesłusznie skazanej i więzionej.

IPN BU 660/714 (707/15/33).

Akta sądowe sprawy Żo. 249/57 prowadzonej w okresie 23.10.1957 - 17.05.1958 przez Sąd Warszawskiego Okręgu Wojskowego w Warszawie. Sprawę wszczęto na wniosek Stanisława Nowaka wnoszącego o zadośćuczynienie za niesłuszne aresztowanie oraz wyrok skazujący. Postanowieniem z dnia 17.05.1958 sąd przyznał pokrzywdzonemu odszkodowanie oraz zwolnił z pokrycia kosztów sądowych. Dodatkowo w aktach znajduje się korespondencja z lat 1958-1980 dotycząca spraw nieuregulowanych wyrokiem.

IPN BU 942/2757 (Żo. 249/57).

Kwestionariusz Ewidencyjny (KE) krypt. „Zdrajca”, nr rej. 5390, prowadzony od 12.09.1967 przez Wydział III KW MO w Bydgoszczy. Sprawa wszczęta w celu kontroli operacyjnej Stanisława Nowaka w związku z publiczną krytyką władz PRL oraz Służby Bezpieczeństwa. W dniu 28.08.1967 funkcjonariusz SB odbył rozmowę dot. stosunku Stanisława Nowaka do socjalizmu. W rozpracowaniu SB zastosowała kontrolę korespondencji krajowej i zagranicznej oraz inwigilację poprzez wykorzystanie obserwacji zewnętrznej. W dniu 15.12.1976 funkcjonariusz KW MO w Bydgoszczy odbył rozmowę ostrzegawczą ze Stanisławem Nowakiem. SB podjęła również działania mające na celu jego skompromitowanie w miejscu pracy. W aktach znajdują się wyciągi z doniesień tajnych współpracowników (TW) ps. „Stanisław” (z lat 1967-1972), „Henryk” (z lat 1967-1977), „Felek” (1969), „KBW” (1969), „Eska” (1969), „Jolanta” (z lat 1969-1974) oraz „Włodzimierz” (z lat 1973-1977). W dniu 03.02.1977 sprawę zakończono, materiały złożono w archiwum Wydziału „C” KW MO w Bydgoszczy pod sygn. 5338/II. Dalszą inwigilację planowano prowadzić w ramach Sprawy Obiektowej krypt. „Ruch” nr rej. 7724 prowadzonej na Węzeł PKP Bydgoszcz. Materiałów SO krypt. „Ruch” nie odnaleziono.

IPN By 044/661 (5338/II).

Materiały administracyjne za okres 1968-1974 zawierające protokoły zdawczo-odbiorcze i brakowania teczek obserwacji operacyjnej Wydziału „B” KW MO w Bydgoszczy. Stanisław Nowak w latach 1965-1968 został objęty obserwacją przez Wydział „B”. Brak bliższych informacji o powodach inwigilacji. Materiały dot. obserwacji zostały zniszczone komisyjnie, teczka nr arch. 122/65 w dniu 25.05.1968, a teczka nr arch. 760/68 krypt. „Staś” 17.01.1974.

IPN By 077/775, IPN By 077/786.

Wydział III KW MO w Bydgoszczy kilkakrotnie wnosił zastrzeżenie na wyjazdy do krajów kapitalistycznych dla Stanisława Nowaka. Pierwszy raz wniósł zastrzeżenie nr 8996/72 na wyjazdy na okres 21.04.1972 - 21.04.1974, które w Wydziale Paszportów i Dowodów Osobistych zarejestrowano pod nr. Z-I-265/72 dn. 10.05.1972. W 1974 roku przedłużone do 21.04.1976, które w Wydziale Paszportów KW MO w Bydgoszczy zarejestrowano pod nr. Z-654/74 i ponawiano ważność aż do 08.03.1979. W latach 1972-1976 Stanisławowi Nowakowi wielokrotnie odmawiano wydania paszportu. Zastrzeżenia wniesione w związku z obawą, że Stanisław Nowak odmówi powrotu do kraju, anulowano 11.08.1980.

IPN By 680/12411 (EABY 012411).

Wteczce personalnej tajnego współpracownika (TW)

ps. „Włodzimierz”, nr rej. 7110, prowadzonej przez

Wydz. III KWMO w Bydgoszczy znajdują się
doniesienia z lat 1977-1980 dotyczące osoby

Stanisława Nowaka.

IPN By 00105/538/J (34523/1) mikrofilm.